

REDENGEVENDE OMSCHRIJVING

RUYSDAELBAAN 7

Datum aanwijzingsbesluit: 04-06-2024
Grondslag: Gemeentelijk monument overeenkomstig Erfgoedverordening Gemeente Eindhoven
Monumentnummer: GM0481

BASISGEGEVENS

Adres	Ruysdaelbaan 7
Stadsdeel	Tongelre
Perceelnummer	TGR00 E 2292
Categorie	Bestuur / voorzieningen
Bouwtype	Centrale werkplaats
Bouwjaar	1953 (1959 uitbreiding)
Architect	Gemeentewerken (tekenaar J. Bogaarts)
Opdrachtgever	Gemeente Eindhoven
Bouwstijl	Zakelijk-traditionalisme
Kunst	-
Huidige functie	Bedrijfsgebouw / bedrijfsverzamelgebouw
Oorspronkelijke functie	Gemeentelijke centrale werkplaats
Aard van bescherming	De bescherming heeft betrekking op het gehele bouwvolume uit 1953 en 1959, inclusief het interieur en de even ten oosten hiervan gesitueerde vrijstaande trafo uit 1953. De jongere platgedekte uitbreiding aan de zuidzijde van het gebouw (verbonden met een tussenlid) én de jongere platgedekte bescheiden aanbouw aan de westzijde vallen buiten de bescherming.
Onderdeel complex	-

OMSCHRIJVING

Omschrijving

In zakelijk-traditionele trant gebouwde (voormalige) Gemeentelijke Centrale Werkplaats uit 1953 met uitbreiding uit 1959. Aan de oostzijde van het gebouw staat een vrijstaande trafo uit 1953, eveneens in zakelijk-traditionele trant.

Motivering

Het object, de voormalige gemeentelijke centrale werkplaats uit 1953 en 1959 met trafo, voldoet aan onderstaande criteria en is derhalve beschermenswaardig als gemeentelijk monument in Eindhoven.

Ruysdaelbaan 7 betreft blauwe contour

Aanvullende foto's

Zicht op de twee bouwlagen hoge middenpartij vanaf de Ruysdaelbaan.

Zicht op de voorgevel (noord) van het complex, richting het westen.

Voorgevel (noord) van de noordoostelijke vleugel.

Achtergevel (zuid) van de zuidwestelijke vleugel en een deel van de westelijke kopgevel van deze vleugel.

Zicht op de achtergevel (zuid) van het complex, gezien in westelijke richting.

Achtergevel (zuid) van het complex. Zicht op het centrale tweelaags bouwdeel met de eenlaags toilettuitbouwen.

De twee platgedekte uitbouwen (1959) tegen de achtergevel (zuid) van het tweelaags bouwdeel.

Zicht op het platgedekte eenlaags bouwdeel tussen de twee oostelijke vleugels.

Waardering

Architectuur-, bouw-, en kunsthistorische waarde

Het betreft een in zakelijk-traditionalistische trant gebouwd voormalige Gemeentelijke Centrale Werkplaats, gebouwd in 1953 naar ontwerp van Gemeentewerken. De Centrale Werkplaats werd in 1959 in dezelfde stijl vergroot. Het ontwerp is in de opzet, de detaillering en het materiaalgebruik kenmerkend voor de vroege wederopbouwperiode.

Stedenbouwkundige en/of ensemblewaarde

Het pand heeft voor zijn omgeving een beeldbepalende waarde. De overige bebouwing aan dit deel van de Ruysdaelbaan is aanzienlijk jonger en heeft een meer sober bedrijfsmatig karakter. Met name door de markante en verzorgde verschijningsvorm gezien vanaf de Ruysdaelbaan (langgerekte opzet met hogere middenpartij) heeft het gebouw een hoge beeldwaarde.

Cultuurhistorische waarde

Er is sprake van een hoge cultuurhistorische waarde vanwege de oorspronkelijke functie Gemeentelijke Centrale Werkplaats (tot 2014). Het gebouw is dan ook illustratief voor de ontwikkelingen in gemeentelijke maatschappelijke voorzieningen en diensten in de naoorlogse periode.

Gaafheid en herkenbaarheid

Ondanks wijzigingen en vernieuwingen (vooral inwendig) is het oorspronkelijke concept nog goed herkenbaar behouden gebleven, met name in het exterieur. In het interieur bleef de oorspronkelijke structuur en indeling goed behouden.

Zeldzaamheid

Het pand heeft zeldzaamheidswaarde voor de gemeente Eindhoven vanwege de opmerkelijke oorspronkelijke functie van centrale “sociale” werkplaats voor mannen en vrouwen, met kantine en magazijnen.

Conclusie tot aanwijzing

Het object, de voormalige gemeentelijke centrale werkplaats uit 1953 en 1959 met trafo, voldoet aan de bovenstaande criteria en is derhalve beschermenswaardig als gemeentelijk monument in Eindhoven.

Beschrijving

Ontwikkelingsgeschiedenis

Het gebouw werd in 1953 gebouwd als gemeentelijke werkplaats door Gemeentewerken Eindhoven, met aan de straatzijde de werkplaatsen voor de mannen en in de vleugels daarachter de werkplaatsen voor de vrouwen. In 1959 werden de werkplaatsen in oostelijke en westelijke richting uitgebreid en werd ook de tussenliggende ruimte tussen de werkplaatsen voor de mannen en de vrouwen bebouwd (uitbreiding kantine en extra magazijnruimte). De noordwestelijke vleugel werd daarna nog op passende wijze met een travee uitgebreid (vermoedelijk laatste kwart twintigste eeuw). De aan de zuidzijde hierop aansluitende aanbouw onder plat dak wijkt wel af van de vormgeving van de uitbreiding uit 1959. Deze platgedekte aanbouw valt niet onder de bescherming. Dit geldt ook voor de aan

de zuidzijde van het gebouw gerealiseerde platgedekte uitbreiding met tussenlid. Met de afschaffing van de Wet Sociale Werkvoorziening in 2014 werd het gebouw afgestoten. Begin 2015 vestigde een opleidingscentrum zich in het gebouw. Deze heeft het pand inmiddels weer verlaten.

Situering en ruimtelijke context

Het langgerekte gebouw ligt aan de zuidzijde van de Ruysdaelbaan en kijkt aan de voorzijde (noord) uit op een plantsoen en de RK begraafplaats St. Calixtus. Het pand ligt hier aan de zuidrand van de grotendeels in de naoorlogse periode en volgens de wijkgedachte gerealiseerde wederopbouwwijk Doornakkers. Het perceel wordt aan de oost- en westzijde begrensd door (jongere) bedrijfsgebouwen. Het terrein rondom het gebouw is geheel verhard en wordt aan de voorzijde door een haag van de openbare weg gescheiden. Het hier oorspronkelijk gesitueerde spijlenhekwerk met bakstenen hekposten is niet meer aanwezig. Even ten oosten van de gemeentelijke centrale werkplaats werd in 1953 ook een trafo gebouwd, een rechthoekig eenlaags bakstenen gebouwtje onder een betonnen zadeldak met uitzwenkende dakvlakken, gedekt met bitumen.

Gebouwbeschrijving

Hoofdvorm

Het uit 1953 en 1959 daterende gebouw heeft een samengestelde plattegrond, bakstenen gevels en met bitumen gedekte daken met houten overstek. Het omvat feitelijk een rechthoekig tweelaags hoofdgebouw onder een schilddak met de nok haaks op de Ruysdaelbaan, met haaks tegen de zijgevels vier eenlaags bouwdelen (voormalige werkplaatsen) met rechthoekige plattegrond onder zadeldak. Op de nok van het tweelaags bouwdeel is een forse bakstenen schoorsteen aanwezig. De ruimte tussen de noordelijke en zuidelijke vleugels (voormalige werkplaatsen) is opgevuld met eenlaags bebouwing onder plat dak. Dit plat dak van deze twee bouwdelen is voorzien van een opgetilde middenpartij met vensterstroken, zodat de hier gesitueerde ruimtes van daglicht werden voorzien. Deze twee plat gedekte bouwdelen hebben een betonconstructie. Tegen de achtergevel (zuid) van het tweelaags bouwdeel zijn twee kleine platgedekte eenlaags uitbouwen aanwezig (beide 1959).

De gevels van het complex zijn opgetrokken in halfsteens verband boven een donkerder trasraam. De hoofdentree bevindt zich in het iets terugliggend uitgevoerde centrale tweelaags bouwdeel en is voorzien van een kunststenen omlijsting. De diverse typen gevelopeningen bevatten grotendeels uit de bouwtijd daterende houten kozijnen met stalen ramen. De rechter werkplaats is na de uitbreiding in 1959 nogmaals naar rechts met een travee vergroot. Dit bouwdeel heeft aan deze zijde een schilddak.

Exterieur

De naar de Ruysdaelbaan (noord) *voorgevel* van het complex heeft een samengesteld karakter. Het bestaat uit de centrale en iets terugliggend uitgevoerde noordgevel van het tweelaags bouwdeel, met aan weerszijden de eenlaags noordgevel van de twee flankerende noordelijke vleugels. Het centrale tweelaags geveldeel heeft een symmetrische indeling met in de eerste bouwlaag de entree met niet oorspronkelijke dubbele houten deuren met ramen in een kunststenen omlijsting. Aan weerszijden hiervan een gedeeld venster met steeds twee enkelruits stalen ramen. Boven beide vensters is een rollaag uitgevoerd. In de tweede bouwlaag zijn vijf vensters met een 2-ruits taatsraam opgenomen onder een steens strek. Het metselwerk boven deze vensters, tot aan het houten overstek met zinken bakgoot, is wit geschilderd. Deze geschilderde band loopt door over beide zijgevels van dit tweelaags bouwdeel. In beide zijgevels zijn boven de aansluitende bouwdelen acht kleine vensters met enkelruits raam opgenomen.

De noordgevel van de westelijke vleugel springt iets naar voren ten opzichte van het centrale tweelaags geveldeel en bevat geheel links twaalf nagenoeg vierkante vensters met enkelruits raam onder een rollaag. Rechts hiervan zijn elf traveeën uitgevoerd met steeds een 9-ruits samengesteld venster

onder een rollaag. De twaalfde travee is op geheel bijpassende wijze uitgevoerd en bevat een toegang met dubbele deuren met ruiten en zijlichten onder een rollaag. De gevel wordt afgesloten door het houten overstek en een zinken bakgoot in beugels.

De noordgevel van de oostelijke vleugel springt net als de westelijke iets naar voren en bevat rechts twee gedeelde vensters met elk twee stalen enkelruits draairamen onder een rollaag. Hierboven zijn vier nagenoeg vierkante vensters met enkelruits stalen raam aanwezig, eveneens onder een rollaag. In de oorspronkelijke situatie bevatte dit rechter deel van deze gevel twaalf van dit soort kleine vensters. Het rechter gedeelde venster was in 1974 al aanwezig. De vijf traveeën links hiervan bevatten elk een 9-ruits samengesteld venster onder een rollaag.

Alle vensters in deze naar het noorden gekeerde samengestelde gevels hebben een lekdorpel in bruine lekdorpeltegels.

De naar het oosten gekeerde *linker zijgevel* van het complex bestaat net als de voorgevel uit verschillende geveldelen. De twee kopgevels van de voormalige werkplaatsen flankeren de eindgevel van het hiertussen geklemde platgedekte bouwdeel. De rechter kopgevel bevat een venster met samengesteld 9-ruits raam onder een rollaag en een in een betonnen omlijsting gevatte toegang met gewijzigde houten deuren met ruiten en een 3-ruits bovenlicht. Boven de betonnen lijst is een rollaag uitgevoerd. De topgevel wordt afgesloten door het houten dakoverstek met houten daklijst. De linker kopgevel heeft dezelfde hoofdvorm, afwerking en indeling, echter met twee vensters met 9-ruits samengesteld raam.

De oostgevel van het hiertussen geklemde platgedekte bouwdeel bestaat uit een betonnen raster met centraal een pui met dubbele reeks enkelruits ramen (waarvan de buitenste ramen zijn dichtgezet). De opening aan weerszijden hiervan bevat links (niet oorspronkelijke) dubbele houten deuren met ruit, en is rechts dicht gemetseld (bevatte oorspronkelijk ook een ingang).

Van de naar het westen gekeerde *rechter zijgevel* van het complex had in 1959 een vergelijkbare opzet als de oostgevel. Door jongere uitbreidingen (waarvan de meest westelijke travee van de noordwestelijke vleugel geheel de opzet en hoofdvorm van de oorspronkelijke vleugel uit 1953-1959 volgt) is het aanzicht van deze westgevel gewijzigd. Alleen de westelijke kopgevel van de zuidwestelijke vleugel bevat nog de oorspronkelijke gevelindeling met twee vensters met 9-ruits samengesteld venster onder een rollaag. De invulling van het rechter venster is deels gewijzigd en voorzien van een toegang. Links van deze kopgevel springt een bescheiden platgedekte eenlaags uitbreiding naar voren. Deze platgedekte uitbreiding is niet beschermenswaardig. Aan de noordzijde van deze platgedekte uitbreiding sluit de geheel in het stramien van de noordwestelijke vleugel bijpassende extra travee aan onder schilddak. De rechtgesloten westelijke kopgevel van deze travee bevat vier gevelopeningen onder een rollaag.

De naar het zuiden gekeerde *achtergevel* sluit met een eenlaags en niet beschermenswaardig tussenlid aan op de achtergelegen en niet in de bescherming opgenomen platgedekte uitbreiding. Links van dit tussenlid is de zuidgevel van de zuidwestelijke vleugel elf traveeën breed. Elke travee bevat een venster met samengesteld 9-ruits raam onder een rollaag. Alleen het venster in de zesde travee van rechts heeft een deels gewijzigde invulling. Dit geveldeel wordt afgesloten door het houten overstek met zinken bakgoot in beugels.

Tegen de zuidgevel van het tweelaags bouwdeel staan twee eenlaags uitbouwen (1959) onder plat dak. Deze bevatten elk vier kleine vensters met enkelruits uitzetraampje onder een rollaag. De gevels van deze uitbouwten worden afgesloten door een betonnen lijst. Tussen de uitbouwten leidt een niet oorspronkelijke stalen brandtrap naar een gevelopening met niet oorspronkelijke luiken in de tweede bouwlaag van het tweelaags bouwdeel. Aan weerszijden van deze opening is een klein venster met enkelruits uitzetraam opgenomen. Boven het plat dak van beide uitbouwen is nog een venster aanwe-

zig. De tweelaags gevel wordt onder het houten dakoverstek met zinken bakgoot afgesloten door een band met wit geschilderd metselwerk.

De zuidgevel van de zuidoostelijke vleugel is zeven traveeën breed. De linker travee bevat een toegang met (niet oorspronkelijke) dubbele houten deuren met ruit onder een 3-ruits bovenlicht, gevat in een betonnen omlijsting onder een rollaag. Elke travee rechts hiervan is voorzien van een venster met samengesteld 9-ruits raam onder een rollaag. Ook dit geveldeel wordt afgesloten door het houten dakoverstek en een zinken bakgoot in beugels.

Interieur

Door wijzigingen in het gebruik is de afwerking van het interieur in de loop der tijd vrijwel geheel gewijzigd. De structuur en hoofdingeling zoals gerealiseerd tijdens de uitbreiding in 1959 is echter op hoofdlijnen goed herkenbaar behouden gebleven. Zo is in het centrale tweelaags bouwdeel de entree met halfronde trap en stalen trapleuning nog aanwezig, met hier achter de hoge centrale hal (oorspronkelijk kantine) met ronde kolommen. Ten zuiden van deze centrale hal zijn de natte ruimtes. De vleugels aan weerszijden van de centrale hal zijn inwendig verdeeld in diverse ruimtes (niet oorspronkelijke verdeelwandjes), welke toegankelijk zijn vanuit de tussenliggende platgedekte bouwdelen via lager ingebrachte binnendoorgangen. In de gehele open ruimte van beide platgedekte bouwdelen tussen de voormalige werkplaatsvleugels is de betonconstructie in het zicht. Door de vensterstroken in de opgetilde middenpartij in het plat dak worden deze ruimtes voorzien van daglicht. In het westelijke platgedekte bouwdeel is het betonnen cassettenplafond in het zicht.

Perceelinrichting / tuin

Even ten oosten van het gebouw staat een in 1953 gerealiseerde trafo met bakstenen (halfsteens verband) gevels onder een betonnen zadeldak met uitzwenkende dakschilden. De twee toegangen met stalen deur zijn gevat in een betonnen kozijn/lijst. Het metselwerk onder de dakrand is lichter van kleur en wordt door een lijst van bruine (lekdorpel)tegels van het onderliggende metselwerk gescheiden.

Het vrijwel geheel verharde terrein wordt aan de straatzijde begrensd door een groene haag, met een door bakstenen hekposten geflankeerde entree ter hoogte van de centrale entree in het tweelaags bouwdeel. Even ten westen van deze toegang staat een solitaire boom. Ter hoogte van de eindgevels van de twee noordelijke vleugels is nog een tweede en derde toegang tot het terrein. De meest oostelijke van deze twee toegangen is afgesloten met een niet oorspronkelijke stalen poort. Ook de overige op het terrein aanwezige hekwerken zijn niet oorspronkelijk. Tegen de noordgevel van het centrale tweelaags bouwdeel zijn bakstenen plantenbakken aanwezig. Dit zijn jongere toevoegingen.